

Saša Skenderija

NIŠTA NIJE KAO NA FILMU

- WWW izdanje -

PRAG
1993
(Edited 2005)

© Copyright 1993 Saša Skenderija

Zbirka pjesama "Ništa nije kao na filmu" objavljena je studenog 1993. u Pragu uz financijsku pomoć Slavonske knjižnice i Savjetovališta za izbjeglice Češkog helsinškog odbora

Users may make one hard copy of any poem for personal use.

Users may make one electronic or magnetic copy for personal use or research purposes, in addition to such copies normally made by browses to cache. Copying, printing, compiling or using for any other purpose without explicit permission may constitute a copyright violation. Please direct all enquiries to sasha@skenderija.com.

SADRŽAJ:

I ŠPIJUN ZVAN IGLA

<i>Slike od kojih živim</i>	4
<i>Ako zaspim</i>	5
<i>Znam, događaju se</i>	6
<i>U kinu je samo mrak stvaran</i>	7
<i>Rat je, linije su u prekidu</i>	8

II JEDNOSMJERNOM ULICOM

OBITELJ, SPRINGTIME	10
OBITELJ, SUMMERTIME	11
MJESTO ZA FOTOGRAFIJU	12
KVAR	13
AMFITRION	14
RAKOVI U KINESKOM RESTORANTU	15
THEMA PILINSZKY	16
JEDNOSMJERNOM ULICOM, DJEVOJKA SA PSOM	17
DUBOKOPLAVO	18
OGNJIŠTE	19
TELEFON	20
LICE	21
ZAGREB	22
BILLIE HOLIDAY	23
ZIMSKI KADAR	24
OBITELJSKI PORTRAIT	25
VREMENSKA PROGNOZA	26

III ZAŠTO JE PATULJAK MORAO BITI USTRIJELJEN

4. SRPNJA 1991	28
NEDJELJA	29
OKUPACIJA U DESET SLIKA	30
ZAMRAČENJE	31
TRAKTAT O MANEKENIMA	32
TRBUHOZBORCI	33
SIMBIOZA	34
ZAŠTO JE PATULJAK MORAO BITI USTRIJELJEN	35
PAPIGA	36
SUBLIMACIJA	37
RAZGLEDNICA	38
GUERNICA	39
MAJSTORI	40

IV PONOĆNI EXPRESS

<i>Ulančavanje pejzaža</i>	42
----------------------------	----

I. Špijun zvan Igla

*Slike od kojih živim. Duhanski
delirij. Fleke u sobnom mraku
u pola jedan, kad zatvorim oči.*

*Sve slike koje pamtim, koje su
preostale nakon dugoga bjekstva u
slobodu. To su najbolje muške godine.*

*Ako zaspim, sanjam moguće stvari:
ulaziš u tramvaj,
za tobom ulaze tri revizora.*

*Sutradan pušim na stanici,
deja vu, dlanovi mi se znoje dok
čekam moju malu. Kad stigne, ljubim
je u obraz, obrvu i vrat. Voljen,
nesumnjivo, jak....*

Na tom se kadru redovito probudim.

*Znam, događaju se moguće stvari.
Kao na filmu.*

*Sjećam se jednog filma u kojem
Sutherland glumi njemačkog špijuna,
na nekom svjetioniku čeka podmornicu,
tuca ženu ratnog invalida - pilota RAF-a,
zaljubljuje se, koleba
i gine.*

On joj neće pomoći, sve i da može.

To su njegove najbolje muške godine.

*Živimo u tami,
u zasljepljujućoj imerziji pokretnih slika.*

*Razgovaramo, razmišljamo o stvarima
koje možda ne postoje,*

*o ovom filmu
koji se možda događa nama.*

Rat je, linije su u prekidu.

*Otkako sam na slobodi,
svaki telefonski poziv,
svaki televizijski kadar na vijestima
može mi te ubiti.*

*Jer dogodile su se moguće stvari
i sad živim samo s jednom mišlju,
jednom molitvom:
da preživiš -*

*prije nego nas obezoružavajuća
analogija s filmom
ne učini čistom fikcijom.*

II. Jednosmjernom ulicom

OBITELJ, SPRINGTIME

U Botaničkom vrtu u Zagrebu, između dva proljetna pljuska: ona želi da se doselim, da imamo dijete. Šetamo. Ne znam što da joj kažem, ali ako bih negdje živio, zacijelo bih živio ovdje. I kad bih imao dijete, zacijelo bih ga ovamo dovodio u šetnju. U proljeće, u Vrtu, nekakav dječak sriče sa metalnih pločica duguljasta latinska slova, iznenadni sunčani valer drhturi na njezinoj jagodici. Ne znam što da joj kažem. Šetamo.

OBITELJ, SUMMERTIME

Borimo se do istrjebljenja,
do posljednje rakijske čaše,
otac i ja;
u ljetnu večer, uz roštilj,
u vrtu našeg obiteljskog doma.

Izlišan napor da potčinimo,
izmijenimo jedan drugog,
kao i uvijek,
i nijema mamina tuga.
(Prije nego krene na spavanje, mama
počisti stol, ukloni ostatke od
jela, čaše, uflekan stolnjak, pepeljaru.)

Borimo se do istrjebljenja,
zavaljeni u vrtne stolice,
odsutno zagledani svaki u svoju polovicu
zvjezdanog neba. Otac i ja.

*To mama spava, kažem, to zriju dinje
u bašti. Tek da moja bude posljednja.*

MJESTO ZA FOTOGRAFIJU

Prvi dan ljeta otpočeo je bez tebe. Otputovala si u Zagreb. Fotografija koju si mi jučer poklonila novi je predmet u ovom stanu. Snimljena u holu nekog katalunjskog hostela, stiješnjena ramenima suputnika iz grupe Lloret de Mar - kolovoz 1990, smiješiš se u objektiv. Osmijehom nevješto prikrivena nelagoda učinila je tvoju osamljenost upravo savršenom. I tako sam slab prema tebi dok pokušavam naći u stanu pravo mjesto za fotografiju. Prvi dan ljeta bez tebe presjekao je iznenadni pljusak i sobu ispunio mirisom kartona raskvašenih kišom i pilećim iznutricama. Taj miris me vraća u Partizansku 7 - na travnjaku iza Agrokoke rezultat je 2:2 i mame upravo započinju svoj balkonski oratorij: *Googooo, Sašaaa, Mirsadeee... Padaaa kišaa... Brzo u kuću...*

Tebe na ovoj slici nema, ali te ne isključuje.

KVAR

15,20 - Došao sam s fakulteta, u stanu nije bilo struje. Pokušao sam pronaći kvar.
16,10 - Došla je Ružica, s posla. Struje još uvijek nije bilo. *Što ne zoveš majstora da to pogleda?* 17,05 - Došao je majstor, mirisao je na pitralon i mašinsko ulje. Prebirao je nešto po kablovima i osiguračima, sjeo, ispio konjak i otpuhnuo: *Oštetili su glavni vod kad su bušili za centralno, jebem ih u glavu!* Nije majstor od jučer, gledamo ga saučesnički, sa strahopoštovanjem.
17,30 - Došla je struja! *Svaka čast, majstore, mogao si barem ostati na kavi...* Konačno možemo staviti špagete da se kuhaju. 17,40 *Što je sad?! Oo, ne! Opet!!!* 18,00 Vratio se majstor, natmuren ko mrak. Odmah za njim vratila se i struja. Otišao je bez pozdrava. Struja je ostala.
19,00
20,00
21,00
Dokad?

AMFITRION

Nakon rada trčim na trolejbus.
U gužvi
pitoreskan tremozan pijanac
nepogrešivo mene odabire:
IMAS LI CENERA?
Zastajem,
vaga sam
između
pijanca i trolejbusa,
pa mi trolejbus pred nosom izmiče.
(Pružam mu izgužvanu novčanicu; pijanac
me s nevjericom promatra, ganut neočekivanim
ishodom. U odlasku mi doviknu:
LJUBIM TI KARAKTER!
i nestade u susjednom buffetu.)
Cijeli sat sam već
sam na stanici. Čekam, beznadežno
zadovoljan sobom.

RAKOVI U KINESKOM RESTAURANTU

*Imamo nešto zajedničko - ti, Milosz,
Popa i ja - kaže Tomaž Šalamun jedne
ožujkske večeri u Kineskom restoranu
u Sarajevu, uz burek i Lepu Brenu na
juke-box-u: sva četvorica smo rakovi
u horoskopu.*

PILINSZKY

Mlada majka u dnu buffeta
s djetetom u naručju
nervozno udara po tastaturi
poker-automata

Dijete se vrpolji,
pruža ruke ka ekranu,
dijete bi da se igra

Sin i majka

Pieta i laterna magica

JEDNOSMJERNOM ULICOM, DJEVOJKA SA PSOM

Asja P, djevojka sa psom: ponekad je sretnem kad izvodi u šetnju svog fino dresiranog irskog setera. Otac joj je bio filozof, znani sveučilišni profesor, pa pretpostavljam da je kćeri jedinici dao ime po Asji Lacis, svojedobnoj ravnateljici kazališta u Rigi. Zbog strastvene ljubavi prema Asji Lacis, naime, židovski mistik Walter Benjamin napustio je ženu i počeo se zanimati za ideju radikalnog komunizma. Njoj je posvetio JEDNOSMJERNU ULICU, melankolični traktat o životnom oslobopenju, otkriću zdravlja i tijela, kao i mirenju s prirodom. Lacis Asja - opće mjesto osjećajnosti cijele jedne generacije, koja je *jednosmjernom ulicom* krenula u potragu za protraćenom mladošću. Krenula, avaj, otišla ulicom bez povratka. Otac djevojke sa psom, profesor K. P, bio je istaknuti predstavnik te generacije, što moju pretpostavku čini sasvim mogućom. I potresnom.

Asja P. je, svakako treba spomenuti, veoma lijepa. Posljednji put sam je vidio pod tendom sa video-automatima, kamo ju je odvuкао njen pas. Osjetio sam nježnost za nju, tako zatečenu, tako zbunjenu, i poželio sam joj se udvarati pismom, provjeriti pretpostavku, ali njezini znanci mi nisu htjeli dati adresu. Glupani.

DUBOKOPLAVO

Dvapat u jednom danu avion je preletio liniju fronte. Ničeg osim blage uz mrežkanosti oblaka i neugodnog mlaznog soprana na tom putovanju, brzopleti poslovni sastanak, jurnjava po Ljubljani i znoj na okovratniku stegnutom kravatom. U povratku slijećemo s neznatnim zakašnjenjem: uokviren u elipsasto okno - sarajevski saltomortale u ranoj jesenju večer, u dubokoplavo.

Neplanirano, na aerodromu me dočekuje ona, u dubokoplavom, u zaostaloj vrtoglavici prethodne slike:

*Došla sam da me
vodiš na kolače.*

Palim auto i krećemo u grad.
Bljesak iznenadne radosti, mala večernja svetkovina: dobrodošao kući.

OGNJIŠTE

Iznenada je zahladnjelo.

Ova mrva svijeta pripitomljenog
oko usijanog kalorifera
moj je dom.

I kava, dok je donesem iz kuhinje,
već se ohladila.

Nespreman za zimu,
nerado napuštam svoje ubogo
električno ognjište.

TELEFON

Obnoviti predljetna poznanstva,
još jednom učiniti inventuru
u notesu s brojevima dragih ljudi.

Jesmo li još dragi jedni drugima?

Telefon je mrtva školjka u ruci, vraća mi
eho praznih prijateljskih domova.
I ja *halo*, govorim, *halo, halo*

LICE

U podne ona krene iz svog stana,
kad ovamo stigne već je noć.
I njeno lijepo lice puno je sjena
u kojima prepoznajem zemetke
budućih svađa, nesporazuma mučnih.

Promrzli, umotani u deke,
pratimo televizijski program,
volimo se šutke.

I njeno lice se sužava,
i množe se sjene koje odveć poznajem.

ZAGREB

Da se odselim u Zagreb, iz čista
mira da se pokupim. Družio bih se
sa Džonijem, Matkom Peićem i Vladekom.

Možda bi se dalo s nečim započeti,
učiti R. da vozi bicikl.

BILLIE HOLIDAY

Tananu dušu moje davne ljubavi otrovao je dušik. Mia Ž, jazz-pjevačica i prva dama mariborskog Lenta, od 7 do 3 radnica u obližnjoj azotari, voljela je moje mršavo tijelo, kupala ga je tog ljeta hladnom vodom iz pokvarenog bojlera. Na preostalim fotografijama lik joj je nestvaran, lebdi na prutovima sandalovog dima u veliki crno-bijeli poster Billie Holiday zagledana, kao da joj se kiselina razlila po konturama. S njenim glasom na kazetama slično se dogodilo: počeo je da zavija. Tupi spleen kontrabasa i očaj kojim me je opčinila, mezzosopran načet azotnim isparenjima. U jesen naše ljubavi, očajna zbog moje mladosti, odlaska, progutala je nekakve pilule, abortirala... Usamljenost. Jebena jesen i melankolija.

ZIMSKI KADAR

Svu noć je padala kiša da bi jutros osvanuo prvi snijeg. Zato je u buffetu ugodno: možeš srkati toplu kavu i gledati kroz izlog na ulicu. Bjelina potcrtava oblike, pokrete, finu dnevnu mehaniku. Tu u bašti, gdje je ljetos bio razapet ogromni video-ekran, ostao je prazan čelični ram. U kadru, sasvim slučajnom, zima: oblak pare iz hotelske kuhinje, bijeli golf u rikvercu auspuhom raspršuje jato golubova, starica sa crvenim cekerom se kradom otklizuje na pločniku, tramvaji se mimoilaze pred kasarnom i, sasvim u kutu, neko pokunjeno dijete.

Namotava se vrpca dana, sama od sebe, bez vidljivog napora - dovoljno da na trenutak zaboraviš da još samo teža tvog vlastitog oka i prazni čelični ram drže tvoju zemlju na okupu.

OBITELJSKI PORTRAIT

Moj stariji brat je u kupatilu izrađivao slike pa su se na štriku iznad kade, sa čarapama i rubljem, često visile fotografije kao kakve pokisle ptičurine. Ponekad bih bio pušten u mračnu komoru: gipki prsti i šamanski zanos na bratovom licu obasjanom ljubičastim i tamnozelenim valerima filtera prizivali su konture iz bijele cakline papira: mama, plaža, rođendan, bicikl... Kad je odlazio u vojsku, brat mi je povjerio aparaturu s ganutljivim povjerenjem. Nije da se nisam trudio, pokušavao sam, ali slike su mi uvijek ispadale požutjele i mutne, razbio sam crveni filter, pomiješao kemikalije i uflekao tek oprano rublje.

Brat se odavno odselio. Poslije sam se odselio i ja. U međuvremenu se rodio Boris. Došao je rat. Na preostaloj slici stoje trudna mama i pripiti otac, čučimo moj stariji brat i ja. Na poleđini fotografije stoji nažvrljano:

*1. maja 1981.
na Gradini*

VREMENSKA PROGNOZA, OŽUJAK 92

Oprali smo zavjese i prozore, okupali auto. Na kraju zime, za koju smo po tko zna koji put povjerovali da nikad neće proći, pošli smo na izlet do prijateljeve vikendice u planini, u blještavo jutro na praznoj cesti pjevali *o sole mio*. Tog istog dana neviđena oluja zasula je grad sitnom saharskom prašinom, u crveno obojila prozorska stakla. Auto se pokvarilo na cesti. Sve je bilo uzalud.

III. Zašto je patuljak morao biti ustrijeljen

4. SRPNJA 1991.

Kupio sam mlađem bratu melodiku za rođendan,
istu onakvu kakvu sam ja nekad dobio za svoj deseti,
samo narančastu.

Rat je i na prvom programu su vijesti sa fronte,
na drugom je wimbledonsko finale.

Svako malo vojni transporteri zatresu stakla,
tamo gdje nestaju u obzorju je Slovenija,
valjda.

*Nije zajebancija,
ovo nije zajebancija, ljudi...*
ponavlja stari.

U susjednoj sobi mlađi brat
na melodici uvježbava taktove državne himne;
muhe se lijepe na ostatke rođendanske torte od
banana.

NEDJELJA

Nedjeljom dolaze prijatelji. Donose smog
u kaputima, kavu, konjak, tričarije. U gradu
je, kažu, takva magluština da se golubovi
u zraku sudaraju; unutra je toplo i ugodno.
I šahiramo, raubujemo nedjeljom.

Sjajni momci koje nijedna partija,
osim ove rauberske, nije zavela.
Svi mi imamo nešto o čemu se šuti,
u što se nedjeljom ne dira.

- *Zaratit će se još ovog tjedna, kaže Mario.*
- *Neće.*
- *Hoće!*
- *De, ne serite. Šta je adut?*
- *Tref.*
- *Bez mene.*

OKUPACIJA U DESET SLIKA

Napuštaju nas ptice. Skupe se u jata, na zvuk sirene uzlete i nestanu. Bez prestanka zvone telefoni. Kad udari, tužno se dozivaju psi i automobilski alarmi. Klinci sakupljaju gelere, našminkane domaćice piju kavu u podrumu; Boća, Kljuja, Franca i ja bacamo remi. Liftovi su otkazali, nestaje vode. Nagluhi susjed, španjolski borac, stoji pred haustorom oslonjen o štap, salonski odjeven, zagledan ka obzorju, ka Španjolskoj, valjda. Tijesno se zbijamo uz radijske vijesti. Čekamo. Kažu da su za rat potrebne dvije strane.

ZAMRAČENJE

Zelkidi

Pogasili smo svjetla, tapetama
trostruko oblijepili razlupane prozore
(sinoć nam je zbog lampice na videu
dolazila patrola).

Od ljudi, susjeda skrivenih u podrumu,
dijeli nas cijelih četrnaest katova straha.
Od kurvinih sinova koji nas zasipaju
kanonadama s brda dijeli nas
akustični paravan Ramirezove *Kreolske mise*.

To čini da naš seks
na vrhu izrešetanog nebodera
ima u sebi nečeg astralnog,
gotovo teofanijskog.

TRAKTAT O MANEKENIMA

Vraćajući se u drohobički geto sa veknom starog kruha pod rukom - 18. studenog 1942, nakon što je dovršio portrait gestapovca Landaua - hicima iz pištolja ustrijeljen je Bruno Schulz, introvertni provincijski učitelj slikanja i pisac desetka pripovjedaka koje spadaju među najsajnije stranice mojih lektira (između ostalog i čudesnih *Traktata o manekenima*, ezoterične apologije sadizma nad materijom i mladim krojačicama). Hice je ispalio gestapovac Gunter, samo da bi napakostio svom osobnom neprijatelju, spomenutom Landauu: *“Ich habe seinen Juden erschossen.”*

Biografija Brune Schulza, jednako fantazmagorična kao i njegov programski prozni realizam, svojim klimaksom upravo apostrofira prostor mogućeg - na čemu je u svojim pripovijetkama inzistirao, a što su mu suvremenici osporavali, tretirajući ga za podjetinjelog i opskurnog bajkopisca. U toj posljednjoj Schulzovoj fantazmi ubijeno je 4,5 milijuna poljskih Židova i 2,5 milijuna Poljaka, što ga je učinilo nacionalnim spisateljem par excellence i jednim od vodećih zastupnika međuratnog poljskog realizma.

Drugog mjeseca sarajevskog geta, dok su još funkcionirali telefoni, zvao me je znanac iz Beograda i uvjeravao me, gotovo iz sažaljenja, da je to što mu govorim plod moje neobuzdane imaginacije i muslimanske propagande. Tresnuo sam mu slušalicu.

Nakon dovoljno dugo vremena svaki se horoskop, i taj najbanalniji, ionako obistini.

TRBUHOZBORCI*Igoru Klikovcu*

Razgovarajmo. Barokna retorika ima u sebi nečeg od drevne umjetnosti trbuhozborstva. I jedno i drugo, naime, ima za cilj osloboditi nas od slika, diktata njihove doslovnosti. Očitosti nas sustižu prije nego smo ih zaustili. Kako drugačije objasniti zaklano dijete, izrešetan autobus, zapaljen grad? Kako ih izmiriti u sebi, kako ih učiniti znanjem? Razgovarajmo. Sredina je ljeta: Ciganka s Milomirove fotografije bježi pred tenkom, puši i nosi pod rukom ogromnu Titovu sliku, Corto Maltese usijeca britvom liniju sudbine u svoj prazan dlan. Tiranija slika se nastavlja.

SIMBIOZA

Sinoć je u osmerokatnicu preko puta
udario projektil raznijevši krovnu
konstrukciju i posljednji kat.

Jutarnji pogled kroz prozor:
netko je među nagorjele rogove
rasprostro svježe oprano rublje.

ZAŠTO JE PATULJAK MORAO BITI USTRIJELJEN

U podrumu Vojne bolnice sjedili smo sa Dž. K. i njegovom ženom, bili su skrхани obiteljskom tragedijom, bodrili smo se razgovorom kad su uz pompu i neviđene mjere sigurnosti dopratili Mitterranda da nam očita bukvicu iz morala i čovjekoljublja. Užasnute i izglednije starice su plakale od ganuća, zbunjeni prolaznici i djeca zurili u kamere svjetskih TV postaja kao pande porođene na carski rez u zoo vrtu u Indianapolisu. Cijeli svijet je skandirao panegirike francuskoj pravdoljubljivosti, francuskom *courage*, francuskom altruizmu - dok se Mitterrand senilno osmjehivao u dekoru razrušene zgrade koja je, u njegovu čast, prekrštena u Francusku bolnicu. Zlikovci nas tih nekoliko sati nisu granatirali i sve je teklo glatko kao po scenariju kakvog pariskog ekumenističkog kolokvija.

U podrum je sišla ekipa lokalne TV i tražili su interview od Dž. K. Pitali su ga što misli o iznenadnom Mitterrandovom posjetu. Rekao je: *Gnjusna svinjarija*. Pitali su ga što bi, po njegovom mišljenju, trebalo učiniti. Rekao je: *Ustrijeliti patuljka*. Pitali su ga da li bi to osobno učinio. Rekao je: *Kad bih imao pri ruci kakvo oružje - jamačno!* TV: *“Da li zbog tog, profesore, da biste ušli u historiju?”* Dž.K: *“Kakva historija, čovječe, učinio bih to da dosegnem smisao.”*

Oružja nije bilo u blizini, a interview, nažalost, dosad nije objavljen.

PAPIGA

Jučer poslijepodne, nakon što je traumiran stalnim detonacijama posve zanijemio, papagaj se iznenada strmoglavio sa prečke - kao moler kojeg je na skeli strefio infarkt - i uginuo.

U gradu je ubijeno 19 a ranjeno 96 civila - javili su na radiju.

Papigu sam bacio u smeće.

Osmi je dan kolovoza, opsade sto dvadeset treći. Jutros su isključili telefone. Neboder je visoka peć bez struje i vode. Na kuhinjskom zidu još uvijek visi kavez, onečišćen, sa ustajalom vodom i hranom za ptice, sa sipinom kosti i ogledalcem. Namjerno ostavljena otvorena vratašca na kavezu imaju istu simboličku pretenziju kao odapeta strijela na stećku.

SUBLIMACIJA

Sanjao sam kako iz lijeve jagodice istiskujem
čir i kako mi iz glave izlazi ogromna mortadela.
Probudio sam se sa sablasnim osjećanjem praznine
u lubanji, višestruko uvećanim jutarnjim
detonacijama.

Konačni dokaz da načisto sam pukao i da ću završiti
u luđačkoj košulji raspršio se pred prizorom pljesnjive
hrane u presahlom hladnjaku, pred mrtvim
slavinama i vjestima iz susjedova tranzistora.

Strčao sam s trinaestog na ulicu, među žene što
kuhaju pred haustorima, među izbezumljenu djecu i
snajpere, među penzionere što šahiraju
u ruševinama, među gladne, među obogaljene.

Pridružujem se redu za kruh,
nesnosno zdrav, razbuđen. Jebeš Freuda
i mortadele.

RAZGLEDNICA

Noćna panorama Sarajeva objektivizirana
bljescima eksplozija, barutnim fleševima,
igramama silueta u kojima tek inercija oka
razaznaje nekadašnje forme (priziva u sliku
treperave gradske gabarite, narančasta neonska
korita, večernja crescendo automobilskih farova
koji na preeksponiranim fotografijama na
razglednicama izgledaju kao beskonačne
fluorescentne zmije).

Ali tek na ovoj mogućoj razglednici
doslovno je uhvaćeno proticanje vremena,
pa izgleda kao da grad plovi
u interludiju nestajanja,
u neumitnom primicanju stvari
njihovoj mračnoj antitezi.
Izgleda kao da
moj neboder plovi,
kao da plovimo,
kao da plovim.

GUERNICA

Razvalina u zidu, iznenadni presjek sa ulice
u unutrašnjost stana u kojem je granata
raznijela muškarca i dijete; praznina koja ne
otkriva, koja ne evocira ništa do naprsle
uskovitlane volumene, koji su svuda, koji
bole, kojima je ime domovina.

Praznine koje se urušavaju,
vatrene rupe u zraku, rupe u jutru
okupanom mirisima zove, paljevine,
lipe i bolničkog otpada.

Neboder je dom,
i groblje je dom,
i grad je dom -
ili bi to mogli biti.

Sarajevo je dom u zraku,
neizreciv, neiscrpan dom.
Čak i onda kad Igorova baka kaže:
“Samo da hoće doći struja prije nego što umrem”,
čak i kada ga zauvijek napuštaš,
čak i kad te zauvijek napušta.

Sarajevo kao bilo koji drugi grad:
kao Kartaga, Vukovar, Guernica

MAJSTORI

Analogija fotografije i umiranja, smrt trenutka, zaleđivanje, isuviše je očita, zapravo banalna.

Snajperist i fotoreporter
na križanju Titove i M. Gorkog
na istovjetan način apstrahiraju moju sudbinu,
svedenu na desetak metara ulice
koje moram pretrčati.

Majstori, obrtnici, iščekuju.
Moje oklijevanje ispunjava ih profesionalnom
neurozom, što svakako ide meni u prilog,
povećava šanse.

I evo nas u samoj srži problema.
Umjetnici, naime, kao i ubojice,
skloni su pretjeranoj patetici, uzajamnom
glorificiranju, efektima.

Pucaju u prazno:
snajperist i fotograf.
Istovjetan je križ
u središtu nišana/objektiva.

IV. Ponoćni express

Ulančavanje pejzaža u stakalcima tvojih sunčanih naočala, misao ritmizirana ravnomjernim štropotom jurećeg vlaka, tvoja ruka na mojim preponama. To je radost, mila, to je moja ljubav, najbolje što je od mene preostalo. Jer rješenje se pojavilo iznenada, odakle smo ga najmanje očekivali. Više se ne sjećam otkud, kako, tek ti si tu - uz mene. Isuviše lagan izlaz: miris tvoje kože, fraktali razbijenog svijeta u stakalcima tvojih sunčanih naočala. Putovanje. Kako ostati cool? Kako ne zaplakati, mila?